

MASOVÁ KULTURA

Jedná se o antikulturu, která vznikla v době, kdy účast mas na životě pospolitosti se stává stále zřejmějším jevem historického kontextu. Podle Umberta Eca neoznačuje tento pojem jen přechodnou a omezenou úchylku, nýbrž je dokladem neodčinitelného úpadku.

McQuail datuje rozvoj masové kultury do meziválečné a raně poválečného období z tradice sociologického studia společnosti. Zásadní význam spatřuje v médiích, která jsou zdrojem moci.

„Masová kultura se zrodila jako druhotný produkt průmyslové revoluce spolu s industrializací a urbanizací a téměř od svého počátku byla předmětem kritických úvah a obav intelektuálních kruhů.“ říká Kloskowská.

Podle Ottova slovníku naučného se jedná o souhrn vědomostí a hodnot zprostředkovaných hromadnými sdělovacími prostředky. Vzniká až v souvislosti se vznikem konzumní společnosti, založené na standardnosti produktů (tzv. kulturní průmysl), jejichž konzumací se zpětně vytváří uniformní konzumní člověk, požadující další produkty masové kultury.

Esej:

Masová kultura, která již neodmyslitelně patří k moderní době, vznikla jako sekundární jev v polovině 19. století. Produkce, organizovaná a podporovaná vyšší institucí, formuje masy do uniformních celků. Tento fenomén je nejenom hojně produkován, ale i značně přijímán. Dochází tak nejen k manipulaci, ale také k nekritickému přijímání předkládané nízké kultury. Kultura už není pouze záležitostí elitních skupin, ale je dostupná v průměrné až podprůměrné

podobě i jiným společenským třídám.

Jedním z mnoha příkladů masové kultury jsou horoskopy. Hojně se objevující produkt obsažený téměř ve všech časopisech (procentuálně nejvíce zastoupených bulvárními plátky, jež jsou také jedny z nejprodávanějších již za doby národního obrození, kdy místo kritického pohledu na divadelnictví se návštěvníci primárně zabývali historkami ze zákulisí), novinách, internetu a v neposlední řadě také televizních pořadech věnovaných této tematice. Z obou stran podporovaný a nekriticky přijímaný byznys těží z životních překážek a citlivých a emočně nevyrovnaných diváků/čtenářů. Efektem astrologického byznysu je pak nekriticky uvažující objekt jeho zájmu, jenž se zbavuje se pocitu zodpovědnosti za své činy, necítí se být sám, jelikož existuje něco jako „vyšší moc“, která jeho kroky řídí. Cítí východisko z jeho obtížných situací, z toho důvodu je ochoten poskytnout více finančních prostředků, aby se dozvěděl více informací. Odpovědi poskytovatelů těchto služeb jsou logicky delší, i několikahodinové, seance a rozšíření okruhu „astrologů“, rozšíření služeb, komfort spojený s pouhým zavoláním do studia apod.

Vymezený čas pro horoskopy mají také rádia, která se jim věnují převážně ráno. Lidé cestující do práce si tak chtě nechtě vyslechnou horoskopy pro dnešní den. Podprahově se tak opět dostává masová kultura do běžného života a stává se tak součástí každodennosti. Lidé si na tento jev zvykají a tolerují ho. Zvyknou si na standard nízké kultury a neočekávají ani nevyhledávají sofistikovanější a hodnotnější kulturu. Nevybočující a spořádaná průměrnost vyhovuje specializovaným institucím (mediálním organizacím) produkujícím masovou kulturu.

U tištěných forem horoskopů si pro základní informace stačí přečíst každodenní odstavec v časopise či novinách, věnovaný každému slunečnímu znamení zvlášť. Pokud to není pro čtenáře dostačující, má možnost si objednat vypracovaný horoskop „na míru“. Cenová relace těchto horoskopů se pohybuje v řádech několika set až tisíce korun. Důvodem objednání např. ročních horoskopů nemusí provázet pouze tíživá životní situace, ale také jistý druh narcismu, kdy člověku dělá dobře představa, že se jeho kladným či záporným stránkám a životě věnuje celý zakoupený horoskop. To, že jeho osud je vepsán i ve hvězdách, mu dává pocit důležitosti. Dále se pořádají různé workshopy, aby se každý zájemce mohl stát astrologem, či několikadenní pobytové zájezdy spojené s výukou. Od astrologa-psychologa se dostáváme až k formě zábavy. Možnost zjištění a objevení vlastního osudu svépomocí je pro příjemce této kultury lákavé a na různých internetových portálech má možnost najít nejednu radu jak

při samoučení postupovat. Vytváří se tak jakási základna, která tuto oblast plně podporuje a vychovává si další a další stoupence. Mají pocit ochrany a vědění toho, co mohou v budoucnosti očekávat, je uklidňuje.

Základna astrologie je značná. Horoskopy jsou prostoupeny všemi komunikačními prostředky od rádia, televize, TV programů, knih a časopisů. Lidé tyto úniky od reality vyžadují, ke štěstí poskytovatelů, stále více a ve větším množství. Pro vyznavače této kultury se jedná jak o formu zábavy a odpočinku, tak v případech naprosté důvěry k těmto pokynům jsou ochotni změnit své chování a jednání. Absurdnost tohoto faktu jen potvrzuje, jak tato kultura dokáže manipulovat s masou a dožene tyto stoupence až k nekritickému vstřebávání informací. Úspěch astrologického byznysu spočívá v dobře zvoleném tématu. Nejvíce probíranými tématy jakékoli společnosti jsou vztahy, peníze a zdraví. Právě na těchto společensky atraktivních tématech postavili produkt, který by zaujal velké množství lidí. Zpřístupnil jim tak informace, na které se snaží ve svých životních situacích přijít. Informace, co nejrychleji a nejkomfortněji zpřístupnitelné co největšímu počtu obyvatel najednou. Zveřejněné informace by měly být co nejvíce zobecněné, aby si každý v horoskopu našel to své a co nejvíce pravděpodobné. Nejedná se o náročný a rozsáhlý text, nýbrž o velice simplicítně sepsaný odstavec. Čtenáře horoskopů neodrazuje ani fakt, že horoskopy jsou nicneříkající zobecněné pokyny aplikovatelné na velký okruh i generačně a povahově diferencních lidí. Diferenciace znamená je pouze nahodilá a informace se točí v kruhu. I přes negativa mají horoskopy každodenně či měsíčně místo téměř ve všech komunikačních prostředcích a ani navzájem tyto horoskopy spolu nekorespondují.

Zdroje:

KLOSKOWSKA, Antonina. *Masová kultura: Kritika a obhajoba*. 1.vyd. Praha: Svoboda, 1967.

ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Vyd. 1. Praha: Svoboda. 1995.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2009.

OTTŮV SLOVNÍK NAUČNÝ